

2. Lekcja druga

dwa (*m. or n.*), dwie (*f.*) two.
drugi, druga, drugie *second*

PERSONAL PRONOUNS
POSSESSIVE PRONOUNS
PRESENT TENSE OF VERBS
REPORTING VERBS
QUESTION WORDS
Mini-lekcja: INTRODUCTION TO THE
IMPERATIVE

waga weight. **wagi** scale(s). *Libra.* **wrzesień** September. **we wrześniu** in September. **październik** November. **w październiku** in November

2.A. Warszawa, Kraków

Finding out names and information about someone. 53

2.B. Jak masz na imię?

Discussing first names. 63

2.C. Nie rozumiem

Speaking foreign languages. 73

2.D. Jesteś pewien?

Appliances, and how well they work. 83

2.E. Co to znaczy?

Asking for the meaning of a word. 92

2. LEKCJA DRUGA

Kraków: Kościół Mariacki *Church of St. Mary.*

kościół Mariacki (Marian Church, Kraków). An eye-catching Gothic church adjoining the **Rynek Główny** (Main Square) in Kraków, of which the church is one of its most recognizable symbols. Built in the 13th-15th century on the foundations of an earlier church, it houses the renowned triptych of the medieval wood sculptor **Wit Stwosz**, as well as other notable artwork. On the hour an interrupted **hejnał** (bugle call) is played live from the taller of the two church towers, according to legend commemorating an invasion of Kraków by Tatars. The two uneven towers were supposedly built by competing brothers, the younger of whom killed the older when he saw that the other's tower was rising faster.

2.A. Warszawa, Kraków. Pociąg train. w pociągu in a train.

Formal style. Asking for information about a passenger one has been riding with.

Pan X: -Dziękuję za miłe towarzystwo.

Pani Y: -Ja również dziękuję.

Pan X: Czy pani mieszka w Warszawie?

Pani Y: Nie, mieszkam i studiuję <pracuję> w Krakowie.

Pan X: A jak się pani nazywa?

Pani Y: Nazywam się Maria Zielińska.

Dlaczego pan pyta?

Pan X: Po prostu jestem ciekawy. Czy pani jest zamężna?

Pani Y: To jest tylko moja sprawa, proszę pana.

Pan X: Czy mogę poprosić o pani adres <numer telefonu, adres emailowy>?

Pani Y: Raczej nie. Do widzenia panu.

*Thanks for the pleasant company.
I likewise thank you.*

*Do you live in Warsaw?
No, I live and study <work> in Kraków.*

And what's your name?

My name is Maria Zielińska. Why do you ask?

I'm simply curious. Are you married?

That is only my business, sir.

May I ask for your address <phone number, email address>?

Rather not. Good-bye (to you), sir.

2. LEKCJA DRUGA

Do zapamiętania:

Czy mogę poprosić o pani (pana) adres?

Czy pan jest żonaty?

Czy pani jest zamężna?

Dlaczego pan(i) pyta?

Dziękuję za miłe towarzystwo.

Gdzie pan(i) mieszka?

Ja również dziękuję.

Jak się pan(i) nazywa?

Mieszkam w Warszawie.

Nazywam się Maria Zielińska (Marian Zieliński).

Po prostu jestem ciekawy (ciekawa).

Pracuję i studiuję w Krakowie.

Raczej nie.

To jest tylko moja sprawa.

Uwagi

ciekaw(y), ciekawa *aj curious*

byłeś (byłaś) you were, you have been (past tense of **być**)

email "imejl" email. *aj emailowy*

jechać jadę jedziesz go (by vehicle)

Kraków Cracow. **w Krakowie** in Kraków

mieszkać -am -asz live, reside

może maybe, perhaps

myśleć -lę, -lisz think. **jak myślisz** what do you think?

najpierw *av* first

nazywać się -am -asz be called, call oneself.

The verb implies both first and last name.

pan X "pan iks", **pani Y** "pani igrek"

po prostu simply, merely. From **prosty** simple.

pociąg mi train. **w pociągu** in/on a train

podróż f journey

pracować -uję -ujesz work

prosić *proszę prosisz, impf, pf* **poprosić o+A** ask for, request

proszę pana if you please, sir. **proszę pani** if you please, madam

przyjemny *aj* pleasant. *av* **przyjemnie**

pytać -am -asz ask (a question). *o+A* ask about

studiować -diuję, -diujesz study (as a main subject)

Warszawa Warsaw. **w Warszawie** in Warsaw

widziałeś (widziałaś) you saw, you have seen (past tense of **widzieć** see)

zamężna *aj* married (of a woman)

żonaty *asj* married (of a man)

Answer questions beginning with **dlaczego** *why* with **bo** *because* or, more formally, with **dlatego, że** *for the reason that* or **ponieważ** *since*.

Dlaczego on pyta? *Why does he ask?*

Bo [ponieważ; dlatego, że] on jest ciekawy). *Because [since] he is curious.*

Of course, for some questions, you may want to answer **nie wiem** *I don't know.* or **nie wiemy** *we don't know.*

Pytania

1. Gdzie jest pociąg? Kto jest w pociągu?
2. O co najpierw-*first* pyta ten pan?
3. Gdzie mieszka ta pani? Czy ona tam pracuje? Czy ona tam studiuje? Co ona studiuje?
4. Jak myślisz, dlaczego ta pani jedzie-*is traveling* do Warszawy?
5. Jak ta pani się nazywa? Dlaczego ten pan pyta?
6. Dlaczego on pyta, czy ona jest zamężna?
7. Czy ta pani jest zamężna? Jak myślisz, czy ten pan jest żonaty?
8. Dlaczego ta pani mówi "raczej nie", kiedy on prosi o jej adres i numer telefonu?
9. A ty jak się nazywasz? Czy studiujesz? Co? Gdzie? Czy pracujesz? Gdzie?
10. Czy jesteś żonaty? (zamężna?) Czy myślisz, że to jest tylko twoja sprawa?
11. Byłeś (byłaś) w Warszawie? W Krakowie? [*Nie, nie byłem (byłam) tam*]. Widziałeś (widziałaś)-*did you see* Pałac Kultury w Warszawie? Kościół Mariacki w Krakowie? (*Nie, nie widziałem [widziałam]*).*

*For the time being, negative responses will occasionally be suggested following yes-no questions. Negative responses containing direct objects require the Genitive case on the direct object (Mini-Lesson 5 and Lesson 9). For the time being, for simplicity's sake, give negative responses by negating the verb and not giving an object, as illustrated.

Historia

Jesteśmy w *pociągu*. Pan X i Pani Y nie znają się, ale *siedzą razem* w pociągu *do Warszawy* i *rozmawiają*. Kiedy pociąg już jest w Warszawie, pan X dziękuje Pani Y za miłe towarzystwo. On pyta czy ona mieszka w Warszawie, i ona odpowiada, że nie mieszka tam. Ona mieszka i studiuje w Krakowie, ona mówi. Potem Pan X pyta, jak Pani Y się nazywa. Ona odpowiada, że nazywa się Maria Zielińska. Ona *chce wiedzieć* dlaczego on pyta. On mówi, że jest po prostu ciekawy. Kiedy Pan X pyta, czy ona jest zamężna, ona odpowiada, że to jest tylko *jej* sprawa. On prosi o jej adres w Krakowie, ale ona myśli, że to też jest tylko jej sprawa. Nie wiemy, gdzie Pan X mieszka, gdzie on pracuje, jak się nazywa i czy jest *żonaty*, i Pani Y nie jest ciekawa. Ona nie pyta. Nie wiemy też, dlaczego ona jedzie do Warszawy.

X "iks". **Y** "igrek". **pociąg** *mi* train. **w pociągu** in a train. **siedzą** are sitting. **razem** together. **do Warszawy** to Warsaw. **rozmawiać** -*am* -*asz* converse. **chce wiedzieć** wants to know. **jej** *poss pron* her. **żonaty** *aj* married (of a man).

2. LEKCJA DRUGA

GRAMATYKA 2.A.

REVIEW OF POLISH VOWEL SOUNDS

There are six Polish plain-vowel sounds (**a e y i o u/ó**) and two nasal-vowel sounds (**ą ę**), produced by adding nasality to the plain vowels **o** and **e**, respectively. The letters **u** and **ó** are two ways of spelling the same sound. The plain vowels are always pronounced predictably the same, wherever they occur. All plain vowels are pronounced short, achieved by not moving the lips or tongue during pronunciation.

a. **a** is pronounced like *a* in English *father*, but shorter: **adres** *address*, **tak** *yes, thus*, **pada** *falls*, **ciało** "ča-to" *body*, **zdania** "zda-ńa" *opinions*.

b. **e** is pronounced like *e* in English *get*: **echo** *echo*, **wtedy** *then*, **ten** *that-masc*. In English the sound "e" does not occur in final position; in Polish, it often does, and is pronounced there clearly. Practice: **dobrze** *good-neut.*, **ładne** *pretty-neut.*, **może** *maybe*.

c. The letter **i** before another vowel never goes with the vowel but always indicates that the preceding consonant is soft. Final **ie** is pronounced the same as any **e**. Practice **nie** "ńe" *no, not*, **zdanie** "ZDA-ńe" *sentence*, **ludzie** "LU-dże" *people*, **umie** "U-m'e" (*s*)*he knows how*. Here are some words containing both an internal and a word-final **ie**. Pronounce both instances of **ie** identically, as "e" **niesie** "ńE-śe" (*s*)*he carries*, **wiezie** "W'E-że" (*s*)*he transports*, **wiedzie** "W'E-dże" (*s*)*he leads*, **u ciebie** "u ĆE-b'e" *with you, at your place*.

d. **y** is pronounced like "short *l*" in English *sit*: **czy** *whether*, **mydło** *soap*, **pył** *dust*. In English this sound does not occur in final position; in Polish it often does, and is pronounced clearly there. Practice: **ty** *you- sg.*, **ładny** *pretty-masc.*, **lody** *ice-cream*.

e. **i** is pronounced like *ee* in English *beet*, but shorter: **igła** *needle*, **mily** *nice-masc.*, **tani** "TA-ńi" *cheap*.

f. **o** is pronounced like *o* in English *coat*, but shorter, without moving the lips: **to** *that*, **okno** *window*, **blisko** *close*, **motor** *motor*.

g. **u** and **ó** are pronounced like *oo* in English *toot*, but shorter, without moving the lips: **tu** *here*, **nudny** *boring*, **po polsku** *in Polish*, **stół** "stuł" *table*, **wódka** "wutka" *vodka*.

The letter **ó** designates the vowel "u" when it alternates with **o** in other forms of the same word. See **mój** "muj", **moja, moje** *my (m./f./n.)*, **stół** "stuł" **stoły** *table(s)*.

h. **ą** is pronounced like *on* in English *tone*, while keeping the nasal passage open and not completely closing the *n*. This sound occurs in its pure state only in final position and before **s, ś, ź, sz, z, ż, ź**. Practice: **są** *they are*, **ta** *that-fem.sg.Inst*, **mąż** "mąsz" *husband*, **wąski** *narrow*.

Superficial appearances to the contrary, the letter **ą** has nothing to do with the sound of **a** in, say, **tam** *there*; **ą** represents nasal **o**, not nasal **a**.

i. **ę** is pronounced like *en* in English *tense*, while keeping the nasal passages open and not closing the *n*. Like **ą**, the sound **ę** occurs in its pure state only in final position and before **s, ś, sz, z, ź, ź**. Its pronunciation in final position is optional and highly formal alongside pronunciation as "e". Practice: **gęś** *goose*, **wężej** *more narrowly*, **kęs** *hunk*. In final position: **idę** "ide or idę" *I am going*, **robię** "ro-b'e or ro-b'ę" *I am doing*.

SINGULAR PERSONAL PRONOUNS AND THEIR USE

1st person sg.	ja <i>I</i>		
2nd person sg.	ty <i>you (singular)</i>		
2nd person sg. formal	pan <i>sir, "you"</i>	pani <i>madam, "you"</i>	
3rd person sg.	on <i>he</i>	ona <i>she</i>	ono <i>it</i>

Plural Pronouns (mostly for passive recognition until Lesson 8):

1st person pl.	my <i>we</i>
2nd person pl.	wy <i>you (plural)</i>
2nd pers. pl. formal	państwo <i>you-masc. pers. pl. (= pan+pani or panowie+panie)</i> panowie <i>plural of pan</i> panie <i>plural of pani</i>
3rd person pl.	oni <i>they-masc. pers. one they-non-masc. pers.</i>

NOTES ON USING PRONOUNS

1. In general, do not use the 1st and 2nd person pronouns **ja** and **ty** with the verb; instead, allow the verb ending by itself to express the person: **robię** *I do*, **idziesz** *you go*, and so on. The 1st and 2nd person pronouns are reserved for emphasis or contrast:

Może on rozumie, ale ja nie rozumiem. *Maybe HE understands, but I do not understand.*

2. LEKCJA DRUGA

Czy ty pamiętasz, bo ja nie? *Do YOU remember, because I don't?*

Over-use of the 1st and 2nd-person pronouns personal pronouns sounds artificial and overly emotional.

2. The formal pronouns **pan**, **pani** occur with the 3rd-person form of the verb, but they have the practical effect of 2nd-person expressions of formal address:

Gdzie pani mieszka? *Where do you (f. formal) live?*

Czy pan rozumie? *Do you (m. formal) understand?*

Co pan ma? *What do you have?*

The pronouns **pan** and **pani** are omitted only infrequently; it is permissible never to omit them.

When preceded by **ten** or **ta**, the words **pan**, **pani** have the meanings 'man' and 'woman' (or 'gentleman' and 'lady'):

Ten pan jest bardzo stary. *That man (gentleman) is very old.*

Ta pani jest bardzo miła. *That woman (lady) is very nice.*

The words **pan**, **pani** are not used as third-person pronouns in the sense of 'he', 'she'. The words for 'he', 'she' are **on**, **ona**, respectively.

3. The plural pronoun of polite address **państwo** means 'ladies and gentlemen' or 'Mr. and Mrs.' For more on the plural pronouns **panowie**, **panie**, **państwo**, see Lesson 8.A.

4. The third-person pronouns are **on** *he*, **ona** *she*, **ono** *it*. Because these pronouns agree with the referred-to noun in grammatical gender, they can all be used in the sense 'it':

Samochód jest zepsuty. On jest zepsuty. *The car is broken. It is broken.*

Ta winda jest zepsuta. Ona jest zepsuta. *That elevator is broken. It is broken.*

To drzewo jest młode. Ono jest młode. *That tree is young. It is young.*

In contrast to the 1st and 2nd person pronouns, one usually does use the 3rd person pronoun with a verb, unless it is clear from context who or what is being discussed. Often a person will first be referred to first by name, next by the 3rd-person pronoun, and then only by the verb form itself, without the pronoun:

To jest pan Janowski. On bardzo się śpieszy, bo jest spóźniony. *That is Mr. Janowski. He is in a big hurry, because (he) is late.*

THE POSSESSIVE PRONOUNS (SINGULAR). The question word for possessive pronouns is **czyj** **czyja** **czyje** whose. It is the possessive form of **kto**:

Czyj to (jest) dom? *Whose house is that?*

Czyja to (jest) książka? *Whose book is this?*

Czyje to (jest) krzesło? *Whose chair is this?*

The item **jest** can be, and colloquially usually is, omitted in this construction.

The possessive pronoun for **ja** / I is **mój** **moje** **moja** *my, mine*, and the possessive pronoun of **ty** *you (sg., informal)* is **twój** **twoje** **twoja** *your, yours*. These possessive pronouns agree with the noun modified as to gender. Note the change of **ó** in the masculine forms to **o** in the neuter and feminine forms:

Tu jest mój dom. *Here is my house.*

To jest moja książka. *That's my book.*

To krzesło jest twoje, a tamto jest moje. *That chair is yours, and that one is mine.*

Czy to jest twój samochód? *Is that your car?*

Twoja koleżanka jest bardzo interesująca. *Your f. colleague is very interesting.*

These forms can be added to those for **nasz** **nasze** **nasza** *our, ours* (the possessive pronoun of **my**) from Lesson 1. When in predicate position, **mój**, **twój**, and **nasz** correspond to English 'mine', 'yours', and 'ours':

Ta książka jest moja i tamta jest twoja. *That book is mine, and that one is yours.*

Ten samochód jest nasz. *That car is ours.*

The 3rd-pers. pronouns **jego** 'his' (possessive of **on** and **ono**) and **jej** 'her(s)' (possessive of **ona**) do not change according to the gender of the modified noun (i.e., they do not take endings):

To jest jego dom (jego szkoła, jego biuro). *That's his house (school, office).*

Jej ojciec (jej matka, jej dziecko) jest bardzo chory (chora, chore). *Her father (mother, child) is very sick.*

Similarly to **jego** and **jej**, the possessive forms **pana** 'your-male formal' (possessive of **pan**) and **pani** 'your-female formal' (possessive of **pani**) also do not change according to the gender of the modified noun:

Czy to jest pana samochód (pana żona, pana dziecko)? *Is that your-m.formal car (wife, child)?*

Gdzie jest pani dom (pani książka, pani mieszkanie)? *Where is your-female formal house (book, apartment)?*

2. LEKCJA DRUGA

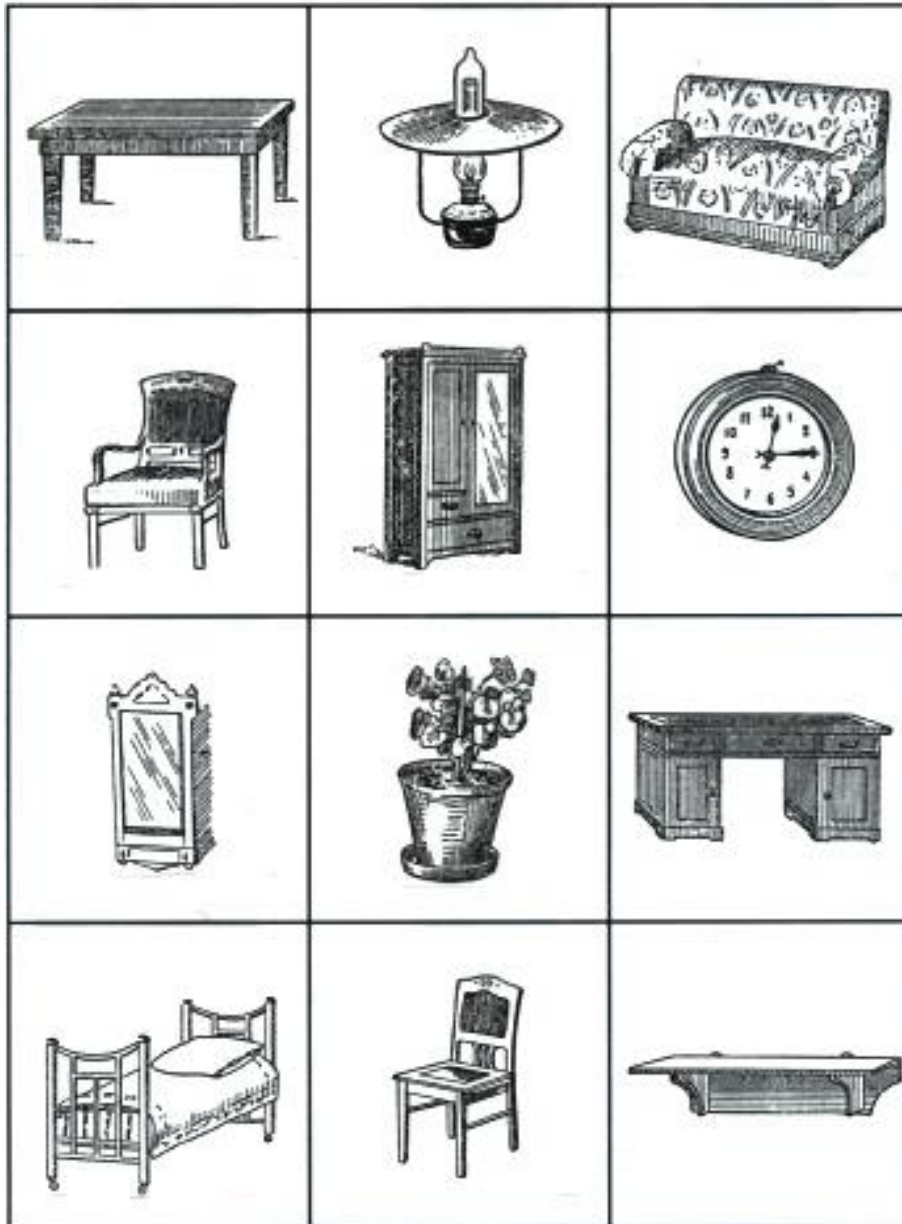
Summary:

Singular pronoun:	Corresponding possessive:	Example:
kto	czyj czyja czyje	czyj stół, czyja kreda, czyje imię
ja	mój moja moje	mój dom, moja sprawa, moje dziecko
ty	twój twoja twoje	twój brat, twoja siostra, twoje krzesło
my	nasz nasza nasze	nasz pociąg, nasza sąsiadka, nasze biurko
on, ono	jego	jego zeszyt, jego książka, jego pióro
ona	jej	jej " "
pan	pana	pana " "
pani	pani	pani " "

Warszawa (automobile), colloquially **Warszawka** or **Garbuska** (female hunchback). The Warszawa was the first post-World-War-Two Polish passenger car, produced from 1951-1973 in the Żerań factory in Warsaw on a license from Soviet Pobeda. If the car looked suspiciously like a 1940s Plymouth, that was because the Soviet car was produced on a pre-war licence from the American Chrysler company. A few are still in use as ceremonial cars for hire, for example, for carrying a wedding couple to and from church.

przedmioty domowe *household objects*

biurko *desk*, **fotel** *armchair*, **kanapa** *sofa*, **krzesło** *chair*, **kwiat** *flower*, **lampa** *lamp*, **lustro** *mirror*, **łóżko** *bed*, **półka** *shelf*, **stół** *table*, **szafa** *wardrobe*, **zegar** *clock*.

2. LEKCJA DRUGA

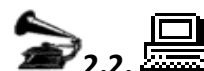
ĆWICZENIA 2.A.

2.1. 'Whose' ___ is that? Referring to the pictures on the following page, form questions according to the model.

stół: **Czyj** to jest stół? *Whose table is that?*

2.2. Possessive pronouns **mój moje moja, twój twoje twoja, nasz nasze nasza, jego, jej, pana, pani**. Fill out the models, using different objects and pronouns from the above picture.

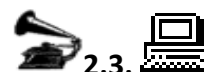
- stół:
- a. Czy to jest **twój stół**? *I that my table?*
 - b. Nie, to nie jest **mój stół**. *No, that isn't my table.*
 - c. Nie, **on** nie jest **mój**. *No, it is not mine.*
 - d. Tak, **on** jest **mój**. *Yes, it is mine.*

2.3. Using **on, ono, ona** to refer to nouns in the pictures according to gender.

- lampa:
- a. **Ta lampa** jest **stara**. *That lamp is old.*
 - b. **Ona** jest **stara**. *It is old.*

Use different adjectives, not repeating any: **dobry, zły, stary, nowy, ładny, mały, duży, twardy-hard, wygodny-comfortable, niewygodny, dziwny-strange, wysoki-tall**.

2.4. Respond logically, in the 1st person singular, in a complete sentence:

- a. Gdzie pan(i) mieszka?
- b. Jak się pan(i) nazywa?
- c. Czy pan(i) jest żonaty (zameżna)?
- d. Dlaczego pan(i) pyta?
- e. Czy pan(i) pracuje?
- f. Czy pan(i) studiuje?
- f. Gdzie pan(i) pracuje?
- g. Co pan(i) studiuje?

2.5. Using *pronouns emphatically or contrastively*. Form the suggested sentence according to the model. You will need the question words **gdzie** where, **jak** how, **dlatego** why.

Studiuję film: **Co ty studiujesz?** And what do you study?

Mieszkam w Polsce. Pracuję w Warszawie. Mam na imię Artur. Pytam, bo jestem ciekawy (ciekawa).

Trudne pytanie *a difficult question*

2.B. Jak masz na imię? To nie jest polskie imię. Jak to będzie po polsku?

Zenon: Jak masz na imię?

Margaret: Mam na imię Margaret (Krzysztof).

Zenon: To nie jest polskie imię.

Margaret: Nie, jest angielskie. Jak to będzie po polsku?

Zenon: Margaret (Christopher) po polsku to Małgorzata (Krzysztof) albo po prostu Małgosia (Krzyś).

Margaret: A Małgosia (Krzyś) po angielsku to chyba Maggie (Chris).

Zenon: A jak długo jesteś w Polsce?

Margaret: Niedługo. Tylko miesiąc.

Zenon: A jak długo tu będziesz?

Margaret: Jeszcze nie wiem.

What's your (first) name?

My (first) name is Margaret (Christopher).

That's not a Polish name.

No, it's English. How would that be in Polish?

In Polish Margaret (Christopher) is Małgorzata Krzysztof, or simply Małgosia (Krzyś).

And Małgosia (Krzyś) in English is probably Maggie (Chris).

And how long have you been in Poland?

Not long. Only a month.

And how long will you be here?

I don't know yet.

2. LEKCJA DRUGA

Do zapamiętania:

Christopher po polsku to Krzysztof.
Jak długo jesteś w Polsce (Ameryce)?
Jak masz na imię?
Jak to będzie po polsku?
Jestem tu niedługo.
Jestem tu tylko miesiąc.

Krzyś po angielsku to chyba Chris.
Mam na imię Małgosia (Krzyś).
Margaret po polsku to Małgorzata.
To jest trudne pytanie.
To nie jest polskie imię.

Uwagi

Ameryka America. **w Ameryce** in America
będzie (he, she, it) will be
chyba *av* probably
imię, *pl imiona* *first name*
jak masz na imię? literally, 'how do you have
for a first name?' Alternately, **Jak ci na
imię?**
Krzyś diminutive or familiar form of **Krzysztof**
łatwy *aj* easy
Małgosia diminutive or familiar form of
Małgorzata
mieć *mam masz* have

miesiąc month. **dwa/trzy/cztery** **miesiące**;
pięć, sześć, siedem, etc. **miesiący**
nazwisko last name
obok *av* alongside, next to
po polsku in Polish. **po angielsku** in English.
Used in expressions like "speak,
understand, write Polish, English".
Polska Poland. **w Polsce** in Poland
rozmawiać *-am -asz* converse, talk (with one
another)
trudny *aj* difficult\
zauważyć *-am -asz* observe, notice

Pytania

1. Jak ta dziewczyna ma na imię? A ten chłopak?
2. Czy Margaret to jest polskie imię? Jakie to jest imię? Jak to będzie po polsku? Jak będzie po angielsku Małgosia?
3. Jak długo Margaret jest w Polsce? Jak długo ona będzie w Polsce?
4. Jak myślisz, dlaczego Zenon jest ciekawy jak długo Margaret będzie w Polsce?
5. Jak myślisz: jak ten chłopak na obrazku-*picture* ma na imię? Czy to jest trudne pytanie? Dlaczego?
6. Jak ty masz na imię? Czy to jest angielskie imię? A może to jest polskie imię? Jak to będzie po polsku (po angielsku)? Masz drugie imię?
7. Czy wiesz, jak twój kolega albo twoja koleżanka obok ma na imię?
8. Kto tu ma polskie imię? [*Nikt nie ma.*] Jak to będzie po angielsku?

Historia

Zenon i Margaret *rozmawiają po zajęciach*. Zenon pyta, jak Margaret ma na imię i ona odpowiada, że ma na imię Margaret. Zenon mówi, że to nie jest polskie imię, i Margaret odpowiada, że nie, to nie jest polskie imię, tylko angielskie. Potem* Margaret pyta, jak to imię będzie po polsku. Zenon odpowiada, że Margaret po polsku to Małgorzata, albo *po prostu* Małgosia. Margaret mówi, że Małgosia po angielsku to chyba Maggie. Zenon pyta, jak długo Margaret jest w Polsce, a ona odpowiada, że niedługo, tylko miesiąc. Zenon jest ciekawy, jak długo ona będzie w Polsce, ale ona mówi, że *jeszcze nie wie*.

rozmawiać -am -asz converse, talk to each other. **po zajęciach** after class. **po prostu** simply. **jeszcze nie wie**. (she) doesn't know yet.

* Adverbs of sequence (for use in narration): **najpierw** first. **potem** then, after that. **następnie** next, subsequently. **przedtem** before that. **w końcu** finally, in the end, at last.

imiona first names

2. LEKCJA DRUGA

GRAMATYKA 2.B

THE PRESENT TENSE OF VERBS (INTRODUCTION AND PARTIAL REVIEW). Verbs are listed in the glossary in the infinitive (the form that is translated as 'to go', 'to do', etc.), plus the 1st pers. sg. and 2nd pers. sg. forms of the present tense. The other present-tense forms of the verb may be inferred from these three forms.

While the present tense forms of the verb often bear a regular relationship to the infinitive, many do not. The most reliable way to approach verbs is by learning THREE FORMS FOR EACH VERB, even if this sometimes seems repetitive: the infinitive, the 1st person singular, and the 2nd person singular.

Verbs are classified into four main types, or “conjugations” on the basis of the present-tense endings. These are verbs whose 1st person and 2nd person singular present tense forms end in:

1) -ę, -esz, -e as in	iść go (on foot): idę, idziesz, idzie (pl. idziemy idziecie idą)
2a) -ę, -isz, -i as in	robić do, make: robię, robisz, robi (pl. robimy, robicie, robią)
2b) -ę, -ysz, -y as in	wierzyć believe: wierzę, wierzysz wierzy (pl. wierzymy, wierzycie, wierzą)
3) -am, -asz, -a as in	pytać ask (a question): pytam, pytasz, pyta (pl. pytamy, pytacie, pytają)
4) -em, -esz, -e as in	rozumieć understand: rozumiem, rozumiesz, rozumie (pl. rozumiemy, rozumiecie, rozumieją)

Since the present-tense conjugation of a verb can be predicted from the 1.p.sg. and 2.p.sg., these are the forms that are given in glossary listings, often abbreviated, as, for example, **dziękować** -*kuję -jesz*, **robić** -*bię -bisz*, **śpieszyć się** -*szę -szysz*, **mieszkać** -*am -asz*, etc.

The 3rd person singular form of verbs of all conjugations may be obtained by dropping **sz** from the 2nd person form: **idziesz** you go, hence **idzie** he/she/it goes; **robisz** you do, hence **robi** he/she/it does; **pytasz** you ask, hence **pyta** he/she/it asks.

The 1st and 2nd person plural forms of all verbs (other than być) may be obtained by adding **-my** and **-cie** to the 3rd person singular form: **idzie+my=idziemy** ‘we are going’, **pyta+cie=pytacie** ‘you ask’.

If the 1st person singular ends in **-ę**, then the 3rd person plural ends in **-ą**: **idę** ‘I go’, **idą** ‘they go’. If the 1st person singular ends in **-m**, then the 3rd person plural replaces **-m** with **ją**: **pytam** ‘I ask’, **pytają** ‘they ask’.

Until Lesson 8, we will concentrate on using the singular forms of the verb. Here is a brief run-down of conjugations 1-4:

Conjugation 1: verbs that take **-ę -esz**:

iść <i>go</i>	chcieć <i>want</i>	dziękować <i>thank</i>
idę <i>I go</i>	chcę <i>I want</i>	dziękuję <i>I thank</i>
idziesz <i>you go</i>	chcesz <i>you want</i>	dziękujesz <i>you thank</i>
idzie <i>goes</i>	chce <i>wants</i>	dziękuje <i>thanks</i>
idziemy <i>we go</i>	chcemy <i>we want</i>	dziękujemy <i>we thank</i>
idziecie <i>you go</i>	chcecie <i>you want</i>	dziękujecie <i>you thank</i>
idą <i>they go</i>	chcą <i>they want</i>	dziękują <i>they thank</i>

Conjugation 2: verbs that take **-ę -isz -i** or **-ę -ysz**:

mówić <i>say, speak</i>	myśleć <i>think</i>	śpieszyć się <i>be in a hurry</i>
mówię <i>I speak</i>	myślę <i>I think</i>	śpieszę się <i>I 'm in a hurry</i>
mówisz <i>you speak</i>	myślisz <i>you think</i>	śpieszysz się <i>you're in a hurry</i>
mówi <i>speaks</i>	myśli <i>thinks</i>	śpieszy się <i>is in a hurry</i>
mówimy <i>we speak</i>	myślimy <i>we think</i>	śpieszemy się <i>we're in a hurry</i>
mówicie <i>you speak</i>	myślicie <i>you think</i>	śpieszycie się <i>you're in a hurry</i>
mówią <i>they speak</i>	myślą <i>they think</i>	śpieszą się <i>they're in a hurry</i>

Conjugation 3: verbs that take **-am -asz**:

mieć <i>have</i>	pytać <i>ask</i>	pamiętać <i>remember</i>
mam <i>I have</i>	pytam <i>I ask</i>	pamiętam <i>I remember</i>
masz <i>you have</i>	pytasz <i>you ask</i>	pamiętasz <i>you remember</i>
ma <i>has</i>	pyta <i>asks</i>	pamięta <i>remembers</i>
mamy <i>we have</i>	pytamy <i>we ask</i>	pamiętamy <i>we remember</i>
macie <i>you have</i>	pytacie <i>you ask</i>	pamiętacie <i>you remember</i>
mają <i>they have</i>	pytają <i>they ask</i>	pamiętają <i>they remember</i>

2. LEKCJA DRUGA

Conjugation 4: verbs that take **-em -esz**, of which there are very few. A couple have exceptional 3rd pers. pl. in **-dzą**.

wiedzieć <i>know</i>	jeść <i>eat</i>	rozumieć <i>understand</i>
wiem <i>I know</i>	jem <i>I eat</i>	rozumiem <i>I understand</i>
wiesz <i>you know</i>	jesz <i>you eat</i>	rozumiesz <i>you understand</i>
wie <i>knows</i>	je <i>eats</i>	rozumie <i>understands</i>
wiemy <i>we know</i>	jemy <i>we eat</i>	rozumiemy <i>we understand</i>
wiecie <i>you know</i>	jecie <i>you eat</i>	rozumiecie <i>you understand</i>
wiedzą <i>they know</i>	jedzą <i>they eat</i>	rozumieją <i>they understand</i>

The verb **być** *be* stands alone as to conjugation, and it is also exceptional in having a special future tense:

być <i>be</i>	future:
jestem <i>I am</i>	będę <i>I will be</i>
jesteś <i>you are</i>	będziesz <i>you will be</i>
jest <i>he, she, it is.</i>	będzie <i>he, she, it will be.</i>
jestemy <i>we are</i>	będziemy <i>we will be.</i>
jesteście <i>you are</i>	będziecie <i>you will be.</i>
są <i>they are</i>	będą <i>they will be.</i>

SOME IMPORTANT VERBS.

infinitive	1.p.sg	2.sg.	3.p.sg.	3.p.pl.
być <i>be (present)</i>	jestem	jesteś	jest	Są
być <i>be (future)</i>	będę	będziesz	będzie	Będą
chcieć <i>want</i>	chcę	chcesz	chce	Chcą
czuć się <i>feel</i>	czuję się	czujesz się	czuje się	czują się
iść <i>go (on foot)</i>	idę	idziesz	idzie	Idą
jeść <i>eat</i>	jem	jesz	je	Jedzą
mieć <i>have</i>	mam	masz	ma	Mają
mieszkać <i>live, reside</i>	mieszkam	mieszkasz	mieszka	mieszkają
mówić <i>speak, talk</i>	mówię	mówisz	mówi	Mówią
musieć <i>must, have to</i>	muszę	musisz	musi	Muszą

2. LEKCJA DRUGA

mylić się be wrong	mylę się	mylisz się	myli się	mylą się
myśleć think	myślę	myślisz	myśli	myślą
pamiętać remember	pamiętam	pamiętasz	pamięta	pamiętają
pracować work	pracuję	pracujesz	pracuje	Pracują
pytać ask	pytam	pytasz	pyta	Pytają
robić do, make	robię	robisz	robi	Robią
rozumieć understand	rozumiem	rozumiesz	rozumie	rozumieją
studiować study	studiuję	studiujesz	studiuje	Studiują
wiedzieć know info.	wiem	wiesz	wie	Wiedzą
wyglądać look, appear	wyglądam	wyglądasz	wygląda	wyglądają
zgodzać się agree	zgadzam się	zgadzasz się	zgadza się	zgadzają się
znać know s.o. or s.t.	znam	znasz	zna	Znają
żyć live, be alive	żyję	żyjesz	żyje	Żyją

Use this chart to list the forms of other verbs you have encountered and find useful:

infinitive	1.p.sg	2.sg.	3.p.sg.	3.p.pl.
nazywać się <i>be called</i>	-am	-asz	-a	-ają

Illustrations of use:

być (present): **Jestem spóźniony.** *I am late.*

być (future): **Jak to będzie po polsku?** *How will that be in Polish?*

chcieć: **Chcę ci coś pokazać.** *I want to show you something.*

czuć się: **Dobrze się czuję.** *I feel fine.*

iść: **Muszę już iść.** *I have to go.*

2. LEKCJA DRUGA

Jeść:	Co jesz? <i>What are you eating?</i>
mieć:	Czy masz samochód? <i>Do you have a car?</i>
mieszkać:	Gdzie pani mieszka? <i>Where do you (f. formal) live?</i>
mówić:	On mówi zbyt szybko. <i>He's talking too quickly.</i>
musieć:	Muszę już iść. <i>I have to go now.</i>
mylić się:	Często się mylisz. <i>You are often wrong.</i>
odpowiadać:	On nie odpowiada. <i>He's not answering.</i>
pamiętać:	Nie pamiętam, jak on się nazywa. <i>I don't remember what his name is.</i>
pracować:	Pracuję w Warszawie. <i>I work in Warsaw.</i>
pytać:	Dlaczego pan pyta? <i>Why do you (m. formal) ask?</i>
robić:	Co pan tu robi? <i>What are you (m. formal) doing here?</i>
rozumieć:	Nie rozumiem, co on mówi. <i>I don't understand what he is saying.</i>
studiować:	Gdzie studiujesz? <i>Where do you study?</i>
śpieszyć się:	Bardzo się śpieszę. <i>I'm in a big hurry.</i>
wiedzieć:	Nie wiem, gdzie ona mieszka. <i>I don't know where she lives.</i>
wyglądać:	Świetnie wyglądasz. <i>You look great.</i>
zgodzać się:	Nie zgadzam się. <i>I don't agree.</i>
żyć:	Mój dziadek już nie żyje. <i>My grandfather is no longer alive.</i>

The word **dziękuję** 'thank you' literally means 'I thank (you)', so McDonalds says **dziękujemy** 'we thank (you)'.
w

ĆWICZENIA 2.B.

General instructions for pronoun omission/retention with verbs:

- a. Omit **ja, ty** unless otherwise instructed.
- b. Retain **on, ona, ono, pan, pani**.

2.5. Form short sentences in the 2nd pers. sg., using the question words **co, gdzie, dlaczego, jak**, as seems most natural and appropriate.

być: **Gdzie jesteś?** *Where are you?*

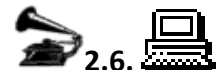
Iść, mieć, śpieszyć się, wiedzieć, pracować, nazywać się, pamiętać, mówić, rozumieć, jeść, mieszkać.

2.6. The singular forms of the present tense: give them for the following verbs:

wiedzieć: **wiem, wiesz, wie**

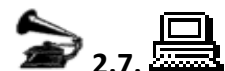
pytać, chcieć, pracować, iść, mieć, myśleć, być, jeść, mówić, rozumieć, śpieszyć się, żyć, robić.

2.7. Pronoun-verb agreement. Use the rules for pronoun retention or omission.

ty, chcieć: **chcesz** *you want.*

ona, być; ja, iść; ona, jeść; ja, robić; ty, mieć; ja, mówić; pani, myśleć; on, wiedzieć; ja, pamiętać; ty, pracować; ona, mieć; pan, pytać; ja, robić; on, żyć; ona, rozumieć; ja, śpieszyć się; ty, wiedzieć; ja, przepraszać; ona, mieszkać; ty, myśleć.

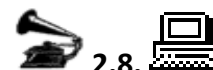

2. LEKCJA DRUGA

2.8. **Chcę** 'I want' plus the infinitive. RTransfer the person of the cue to a form of **chcieć**. Follow the instructions for pronoun retention/omission.

wiem / I know: **Chcę wiedzieć.** I want to know.

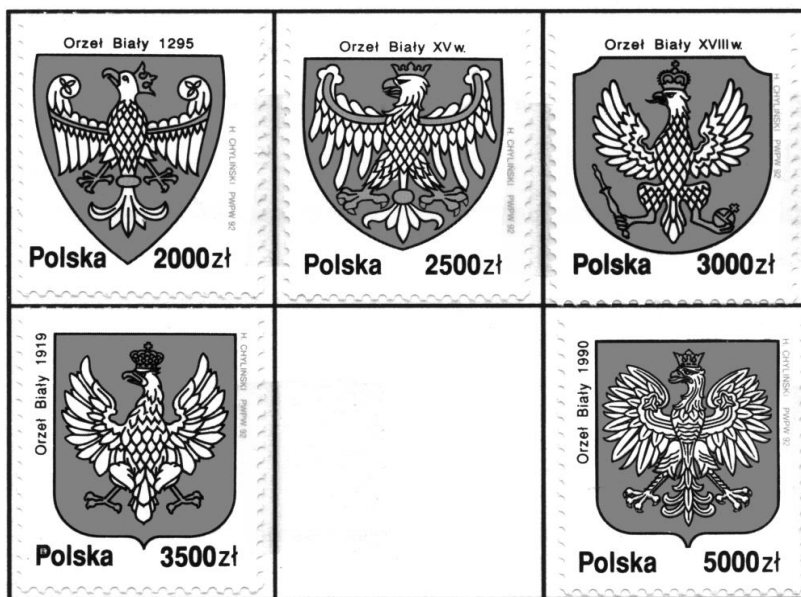
pracujesz, pani idzie, mam, pijesz, ona je, mówię, rozumiesz, on studiuje, śpieszę się.

2.8.

Polski orzeł biały Polish white eagle

Orzeł Biały (White Eagle). The Polish national coat-of-arms is a right-facing (from his point of view) white crowned eagle on a red shield background. Tradition traces it to **Lech**, the legendary founder of the Polanian state, the forerunner of the Polish state, who encountered a white eagle on the outskirts of Gniezno, the capital of the first Polish state. During the **PRL** "People's Poland", i.e., communist Poland, the eagle did not have a crown. The crown returned in 1989, following the fall of communism. These various versions of the Polish white eagle a postage stamp series call to mind different stages in the history of the Polish nation. The "communist" eagle," without a crown, logically belongs in the blank space, but the stamp was never issued. The stamps show out-of-date denominations in "old" złotys. Today a złoty is worth around 30 cents.

2.C. Mów wyraźniej, Jerzy! Nie rozumiem co mówisz.*
Listening to a third person, speaking French.

Krzysiek: Czy rozumiesz, co mówi ten pan (ta pani) <bo ja nie>?

Krysia: Nie, nie rozumiem, co on (ona) mówi, bo on mówi po francusku.

Krzysiek: Przecież mówisz po francusku.

Krysia: Trochę mówię, ale on (ona) mówi bardzo szybko i niezbyt wyraźnie.

Krzysiek: Dokładnie tak jak ty po polsku.

Krysia: Tak myślisz? Ja myślę, że mówię zupełnie normalnie.

Do you understand what that man (lady) is saying <because I don't>?

No, I don't understand what he's (she's) saying, because he's speaking in French.

But you speak French.

I speak a little, but he (she) is speaking too quickly and not too distinctly.

Just like you in Polish.

You think so? I think I speak completely normally.

mąż husband, **wąż** snake. **python** python.

*© *The New Yorker*, 1941. Original caption: "Oh, speak up, George. Stop mumbling!"

2. LEKCJA DRUGA

Do zapamiętania:

Czy rozumiesz, co mówi ten pan (ta pani)?
Ja myślę, że mówię normalnie.
Nic nie rozumiem.
Nie rozumiem, co on(a) mówi.
Nie zgadzam się.
On(a) mówi dokładnie tak, jak ty.
On(a) mówi jeszcze szybciej niż ja.
On(a) mówi niezbyt wyraźnie.

On(a) mówi zbyt szybko.
On(a) mówi tak jak ty.
Prawie nic nie rozumiem.
Przecież mówisz po francusku.
Tak myślisz?
Trochę rozumiem po francusku.
Wszystko rozumiem.

Uwagi

dokładnie *av* exactly, precisely
inny *pron aj* other, a different
jakiś *jakaś, jakieś* some kind of
język *mi -a* language. **język polski** Polish language
Krysia. diminutive or affectionate form of **Krystyna**
Krzyś diminutive or affectionate form of **Krzysztof**
mówić *-wię, -wiesz* speak, talk, say
niezbyt *av* not too, not particularly
normalny *aj* normal. *av* **normalnie**

po francusku (in) French
powinien, f. **powinna** should, ought
przecież 'but' of surprise or protest
rozumieć *-em -esz* understand
słaby *aj* weak. *av* **słabo** *av* (here: poorly, badly)
szybki quick, **szybko** quickly. **szybciej** more quickly
tak, jak *av phr* the same way as
wyraźny distinct. **wyraźnie** distinctly.
wyraźniej more distinctly
zupełnie *av* comp[etely]

Pytania

1. Co mówi ten pan (ta pani)?
2. Czy Krysia rozumie, co on(a) mówi? Dlaczego Krysia nie rozumie, co ten pan (ta pani) mówi?
3. Dlaczego Krzysiek myśli, że Krysia powinna rozumieć, co on(a) mówi?
4. Czy Krysia zawsze mówi wyraźnie po polsku? Dlaczego tak myślisz?
5. Czy ty rozumiesz po francusku <po hiszpańsku>? Czy rozumiesz i mówisz dobrze po francusku <po hiszpańsku>, czy raczej słabo-weakly, poorly?
6. Czy rozumiesz lepiej po francusku <po hiszpańsku>, czy po polsku?
7. Czy znasz jakiś inny język? Jaki? [Nie, nie znam.]

8. Czy zgadzasz się, że ten pan na obrazku powyżej *in the above picture* powinien mówić wyraźniej? Dlaczego (nie)? Czy ty zawsze mówisz wyraźnie?

Historia

Krzysiek i Krysia *siedzą na ławce, piją kawę i słuchają*, jak *inna para* (pan i pani) rozmawia. Krzysiek pyta, czy Krysia rozumie, co ten pan mówi, a Krysia odpowiada, że nie, nie rozumie, bo ten pan mówi po francusku. Krzysiek wie, że Krysia trochę mówi po francusku, więc myśli, że ona *powinna* rozumieć, co ten pan mówi. Krysia mówi, że *to prawda*, że ona trochę rozumie po francusku, ale ten pan mówi bardzo szybko i *niezbyt wyraźnie*. Krzysiek myśli, że ten pan mówi po francusku tak jak ona po polsku, i tak mówi. Jak myślisz, co Krysia teraz *powie*?

siedzą are sitting. **ławka** *f* bench. **na ławce** on a bench. **piją kawę** (they) are drinking coffee. **słuchają** are listening. **inna para** another couple. **powinna** she ought. **to prawda** that's true. **niezbyt wyraźnie** not too distinctly. **powie** will say.

głośno i wyraźnie *loudly and clearly*. **dziewięć lekcji dobrego mówienia** *nine lessons toward good speech*. Cover of a self-help book on elocution.

2. LEKCJA DRUGA

GRAMATYKA 2.C.

NOTES ON VERB USE

1. LACK OF HELPING VERBS. Polish does not use verbs like 'is', 'do', or 'have' as helping verbs in compound verb expressions. In this respect the Polish verb system is simpler than the English. The form **robię** expresses all of this by itself: 'I do, I am doing, I have been doing'. Similarly, the question **Co robisz?** can mean 'what are you doing', 'what do you do', or 'what have you been doing'. It is important to remember that an English expression like *Where are you going?* will not EVER be rendered in Polish with the help of a form of the word 'are', but only by a single verb form: **Gdzie idziesz?** *Where are you going?* Similarly, *Do you speak Polish?* will not EVER be translated into Polish with a form of the verb 'do,' but with a single form of the verb **mówić** *speak*: **Mówisz po polsku?** *Do you speak Polish?*

To summarize: the verbs **być (jestem jesteś)** *be*, **mieć (mam masz)** *have*, and **robić (robię robisz)** *do* are used only as independent verbs in Polish. They do not have a use as helping verbs in compound verb expressions.

2. LACK OF THE PRO-VERB 'DO'. In English, it is usual to use the verb *do* when answering a question, instead of repeating the verb of the question: *Do you know where he lives? Yes, I do.* Polish has no such use, so one must repeat the main verb. Often, in answering a yes-no question, repetition of the verb substitutes for, or is used in addition to, saying 'yes' or 'no':

Czy wiesz, gdzie on mieszka? *Do you know where he lives?*

Tak, wiem. (Nie, nie wiem.) *Yes, I do. (No, I don't.)*

Czy mówisz po francusku? *Do you speak French.*

Trochę mówię. *I do a little.*

Czy masz samochód? *Do you have a car?*

Mam. *Yes, I do.*

3. USING THE 2ND PERSON FORM OF THE VERB. When addressing non-intimates, it is important not to use the 2nd pers. sg. or "you" form of the verb, which is reserved for close friends, class-mates in school, and the very young. Instead, address non-intimates as either **pan** (m.) or **pani** (f.), in combination with the 3rd person form of the verb. These forms are the rough equivalents of southern American *sir, ma'am*:

Przepraszam, czy pan (pani) wie, gdzie jest tani hotel? *Excuse me (sir, ma'am) do you know where an inexpensive hotel is?*

Most European languages have similar distinctions in degree of formality. Improper

use of the 2nd person form of the verb is not ungrammatical but it is apt to be taken as impolite. Poles, who are generally quite tolerant of language errors, will tend to interpret the use of the 2nd person form by a non-intimate as a serious mistake in social manners, not as a lack of knowledge of Polish. In sum:

2nd-person singular informal	2.p.sg. form of verb by itself: czy wiesz? <i>do you know?</i>
2nd-person singular formal	pan(i) + 3.p.sg. form of verb: czy pan(i) wie? <i>do you know?</i>

Despite the above advice, however, bear in mind that classmates in school or at the university are automatically on a first-name basis with one another.

4. THE PLACEMENT OF THE REFLEXIVE PARTICLE **się**

The reflexive particle **się**, literally meaning 'self', accompanies various verbs. If a verb occurs with the particle **się** in the infinitive, it will occur with **się** throughout its conjugation. In spoken Polish, the particle **się** usually goes in front of the verb, but it cannot occur in the initial position of a clause or sentence:

Bardzo się śpieszę. *I am in a big hurry.*

Śpieszę się. *I am in a hurry.*

5. THE PLACEMENT OF THE NEGATIVE PARTICLE **nie**.

When a verb is negated, the negative particle **nie** is placed immediately before the verb:

Ona nie jest spóźniona. *She is not late.*

Ja się nie śpieszę. *I'm not in a hurry.*

NOTHING CAN EVER COME BETWEEN A VERB AND ITS NEGATING PARTICLE **nie**. THE PARTICLE **nie** IS TREATED AS AN INSEPARABLE PART OF THE VERB.

In combination with one-syllable forms like **wiem wiesz wie**, stress falls on the negative particle **nie**: **NIE wiem.** *I don't know.*

THE VERBS 'KNOW', 'UNDERSTAND', 'REMEMBER'. The following verbs are particularly important for relating knowledge, in both positive and, especially, in negative uses:

pamiętać *pamiętam, pamiętasz, pamięta* remember

rozumieć *rozumiem, rozumiesz, rozumie*

wiedzieć *wiem, wiesz, wie* know (information).

2. LEKCJA DRUGA

Examples:

Nie pamiętam, jak on się nazywa. *I don't remember what his name is.*

Nie rozumiem, co ten pan mówi. *I don't understand what that man is saying.*

Nie wiem, gdzie ona mieszka. *I don't know, where she lives.*

REPORTING VERBS. Some verbs for reporting on the content of speech are

mówić *mówię, mówisz, mówi* 'say', followed by the conjunction **że** *that*

pytać *pytam, pytasz, pyta* 'ask', followed by a question word (especially **czy** *whether*, **jak** *how*, **gdzie** *where*, **dlaczego** *why*, **kiedy** *when*)

odpowiadać *odpowiadam, odpowiadasz, odpowiada* 'answer', followed by the conjunction **że** *that*.

Observe the shift from 1st-person to 3rd-person verb forms under reported speech:

Jestem ciekawy. *I am curious.*

Ten pan mówi, że on jest ciekawy. *That man says that he is curious.*

Phrases following reporting verbs are most often introduced by the conjunction **że** *that*:

Ona mieszka w Krakowie. *She lives in Krakow.*

Wiem, że ona mieszka w Krakowie. *I know that she lives in Krakow.*

On pracuje w Warszawie. *He works in Warsaw.*

Pamiętam, że on pracuje w Warszawie. *I remember that he works in Warsaw.*

Ona będzie spóźniona. *She will be late.*

Ona mówi, że będzie spóźniona. *She says that she will be late.*

The conjunction **że** is never omitted, as contrasted to the usual colloquial practice in English of omitting the conjunction *that*. The conjunction **że** should not be confused with the pronouns **co** *what* or **to** *that*, which are not conjunctions. As noted previously, a comma is always inserted before **że** as a visual separative sign, but there is no corresponding pause in speech.

Verbs which report information given in a question make use of the question-word as the introducing conjunction:

- **Gdzie on pracuje?** *Where does he work?*

- **Nie pamiętam, gdzie on pracuje.** *I don't remember where he works.*

- **Co ona mówi?** *What is she saying?*
- **Nie rozumiem, co ona mówi.** *I don't understand what she is saying.*

- **Kto to jest?** *Who is that?*
- **Nie wiem, kto to jest.** *I don't know who that is.*

- **Czy ta winda dobrze działa?** *Does that elevator work all right?*
- **Nie wiem, czy ona dobrze działa.** *I don't know whether that elevator works all right.*

The word for 'if' is **jeśli**. One should not use **jeśli** in place of **czy** *whether* after negated verbs of knowledge (unlike normal colloquial English practice): **Nie wiem, czy (NOT jeśli) on pracuje.** *I don't know whether ("if") he works.*

The adjectives **pewien** (m.), **pewna** (f.) *certain, sure* and **ciekaw(a)** *curious* also function in a reporting function:

Jestem pewien (pewna), że on tam będzie. *I'm sure he will be there.*

Nie jestem pewien (pewna), czy ona tam będzie. *I'm not sure, whether she will be there.*

(It is possible to use the form **pewny** instead of **pewien**, and **ciekawy** instead of **ciekaw**, but **pewien** and **ciekaw** are more common in this use.)

Jestem ciekaw (ciekawa), jak to będzie po polsku. *I'm curious how that will be in Polish.*

LANGUAGE ADJECTIVES AND ADVERBS.

Proper adjectives like **polski, polska, polskie** *Polish* and **angielski, angielska, angielskie** *English* are not capitalized in Polish: **polski samochód** *Polish car*, **polska książka** *Polish book*, **polskie miasto** *Polish town*. Language adjectives are often used in combination with the word **język** *tongue, language*, as in **język polski** *Polish language*, **język angielski** *English language*. In these expressions the adjective is exceptionally placed after the noun **język**.

One expresses "in Polish, in English" by using adverbial expressions **po polsku, po angielsku**, which are used in conjunction with verbs referring to language use:

Trochę mówię po polsku. *I speak a little Polish.*

On nie rozumie dobrze po angielsku. *He doesn't understand English well.*

One may ask what language one speaks with the phrase **po jakiemu**:

Po jakiemu on mówi? *What language does he speak (is he speaking)?*

2. LEKCJA DRUGA

Some other language adjectives and adverbs are:

chiński *Chinese* **po chińsku** *in Chinese*, **francuski** *French* **po francusku** *in French*, **grecki** *Greek* **po grecki** *in Greek*, **japoński** *Japanese* **po japońsku** *in Japanese*, **niemiecki** *German* **po niemiecku** *in German*, **hiszpański** *Spanish* **po hiszpańsku** *in Spanish*, **rosyjski** *Russian* **po rosyjsku** *in Russian*, **turecki** *Turkish* **po turecku** *in Turkish*, **włoski** *Italian* **po włosku** *in Italian*.

The question phrase for „in what language” is **po jakimu**:

Po jakimu on mówi? *In what language is he speaking?*

Myślę, że mówi po turecku. *I think he speaks Turkish.*

SOME ADVERBS TO USE WITH VERBS OF SPEECH.

Positives:

Mówisz zbyt ---. *You are speaking too --.*

cicho *quietly, softly.*

dużo *a lot*

głośno *loudly*

mało *a little*

szybko *quickly*

wolno, powoli *slowly*

wyraźnie *clearly*

Comparatives:

Mów ---. *Speak ---!*

ciszej *more quietly*

więcej *more*

głośniej *more loudly*

mniej *less*

szybciej *more quickly*

wolniej, bardziej powoli *more slowly*

wyraźniej *more clearly*

The adjectives corresponding to these adverbs are **cichy** *quiet*, **duży** *large*, **głośny** *loud*, **mały** *small*, **szybki** *quick, fast*, **wolny** *slow*, **wyraźny** *clear, distinct*.

Compare: **wolny pociąg.** *slow train*

głośna muzyka *loud music*

duże mieszkanie *large apartment*

mówić wolno *speak slowly*

śpiewać głośno *sing loudly*

rozumieć dużo *understand a lot*

THE USE OF **mniej** ‘LESS’ AND THE PREFIX **naj-** ‘MOST’. The word **mniej** ‘less’ can be used with any of the positive adverbs to mean ‘less quietly, loudly, quickly’, etc. The prefix **naj-** ‘most’ can be attached to any of the above comparatives to form a superlative in the meaning ‘most quietly, loudly, quickly’, etc.:

Mówisz bardzo szybko. *You are speaking very quickly.*

Mów mniej szybko. *Speak less quickly.*

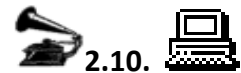
Kto tu mówi najszybciej. *Who here speaks the fastest?*

ĆWICZENIA 2.C.

2.10. *Informal to formal address:*

Gdzie mieszkasz? *Where do you live? (informal):* **Gdzie pan (pani) mieszka?** *(formal).*

Gdzie pracujesz?	Co mówisz?	Gdzie jesteś?
Dlaczego pytasz?	Co jesz?	Czy żyjesz?
Co robisz?	Co pamiętasz?	Co masz?
Gdzie idziesz?	Kiedy będziesz?	Dlaczego się śpieszysz?

2.10.

2.11. *"I'm not sure." (pewien/pewna) and "I wonder" (ciekaw/ciekawa). Transform appropriately the cues of exercise 2.9, alternating between (pewien/pewna) and (ciekaw/ciekawa).*

Gdzie on(a) mieszka? **Nie jestem pewien (pewna), gdzie on(a) mieszka.** *I'm not sure where he (she) lives.* or: **Jestem ciekaw (ciekawa), gdzie on(a) mieszka.** *I'm curious where he (she) lives.*

2.12. *Lack of helping verbs; omit 1st and 2nd person pronouns. Translate the verb expressions with a single verb-form.*

he is talking: **on mówi**

I am going, you are working, he understands, she is doing, I am living, she asks, you are eating, he is asking, I am in a hurry, she lives, you think-m. formal, you are mistaken.

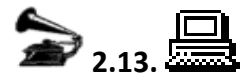
2.12.

2.13. *Negative vs. positive reporting verb. Choose between **że** and **czy**, using different introductory verbs, choosing from **wiedzieć, pamiętać, rozumieć.***

On mieszka w Warszawie.

- Wiem, **że on mieszka w Warszawie.** *I know that he lives in Warsaw.*
- Nie wiem, **czy on mieszka w Warszawie.** *I don't know whether he lives in Warsaw.*

Ona będzie spóźniona. Ten hotel jest drogi. On żyje. Ona mieszka w Krakowie. On mówi po polsku. Ona pracuje w Warszawie. Ten samochód jest nowy.

2.13.

2. LEKCJA DRUGA

2.14. 'know' **wiedzieć**, 'remember' **pamiętać**, **pewien/pewna** 'certain':

Co mówi ten pan? *What is that man saying?*

Nie wiem (or **nie pamiętam** or **nie jestem pewien/pewna** or **jestem ciekaw(a)**), **co on mówi**. *I don't know what he is saying.*

Gdzie mieszka ta pani?

Kto to jest?

Gdzie pracuje ten pan?

Czy ta książka jest dobra?

Co mówi ta pani?

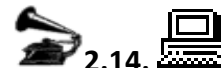
Gdzie idziesz?

Co robi ten pan?

Kiedy on będzie?

Co to jest?

Czy ten hotel jest dobry?

2.14.

2.15. 'What will that be in Polish?'

notebook: a. Jak będzie **notebook** po polsku? *What will 'notebook' be in Polish? (NB: 'booklet of paper', not 'small computer', which is, in fact, **notebook**).*

b. **Notebook** po polsku to **zeszyt**. *'Notebook' in Polish is **zeszyt**.*

chair, floor, pencil, wall, tree, person, animal, book, picture, hotel.

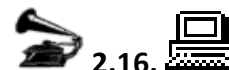

2.15.

2.16. The adjective 'Polish': **polski, polskie, polska**.

stół: To nie jest **polski stół**. *That's not a Polish table.*

obraz, imię, radio, telewizor, lampa, nazwisko, szkoła, muzeum.

2.16.

2.17. *Speech adverbs.*

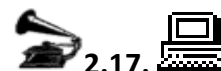
softly:

a. **Mówisz zbyt cicho**. *You speak too softly.*

b. **Nie mów tak cicho**. *Don't speak so softly.*

c. **Mów głośniej**. *Speak more loudly.*

slowly, indistinctly (**niewyraźnie**), loudly, quickly, quietly, a lot, little.

2.17.

winda elevator. schody stairs. stomatologia dentistry.

2.D. Wolę iść pieszo

|ten telefon

Zosia: Czy |ta winda na lewo działa? Does that elevator (phone, radio) on the left work?

|to radio

|zepsuty,

Zenon: Nie, jest |zepsuta, | jak zwykle <jak prawie zawsze>.

|zepsute,

No, it's broken, as usual <as almost always>.

Zosia: Jesteś pewien (pewna)? Are you sure?

Zenon: Tak, <jestem prawie pewien>. Yes, <I'm almost certain>.

|tamten ?

|on

|zepsuty?

Zofia: A |tamta na prawo? Czy |ona też jest |zepsuta?

|tamto?

|ono

|zepsute?

And that one over there? Is it broken too?

Zenon: Nie wiem. Chyba działa. <Powinna działać>. <O ile wiem, dobrze działa>.

I don't know. It probably works <It ought to work>. <As far as I know, it works fine.>

<Zosia: Wiesz, wolę już iść pieszo. You know, I prefer to go on foot.

Zenon: Ja też. Przecież idziemy tylko na pierwsze piętro. Me too. After all, we're only going to the first floor.>

2. LEKCJA DRUGA

Do zapamiętania:

A tamta na prawo?
Czy ta winda działa?
Czy tamten samochód też jest zepsuty?
Ja też
Jedziemy na pierwsze piętro.
Jestem prawie pewien (pewna).
Jesteś pewien (pewna)?
Nie wiem, czy ta winda działa.

Ta winda nie działa.
Ta winda prawie zawsze jest zepsuta.
Ta winda powinna działać.
Ten samochód chyba działa.
Ten telefon powinien działać.
To auto dobrze działa.
Wolę już iść pieszo.

Uwagi

chyba probably, I suppose. **chyba tak** I suppose so. **chyba nie** probably not
dużo czasu a lot of time
działa (of machinery) it works, runs.
dobrze działa it works fine
i tak *av* even so, anyway
jechać jadę jedziesz ride, drive, go (by vehicle)
koniec end, **w końcu** in the end.
na lewo, na prawo *av phr* on the left, right

o ile wiem as far as I know
pewien, f pewna *aj* sure, certain. **pewna osoba** a certain person
pieszo on foot
piętro *n* floor. The first floor in a Polish building is one floor up from ground.
prawie *av* almost
też nie also not, not either
woleć *-lę -lisz +infin* prefer
zepsuty *aj* ruined, broken, spoiled

Pytania

1. Czy ta pierwsza winda, na lewo, działa? A tamta na prawo, czy ona też jest zepsuta? Jesteś pewien (pewna)?
2. Czy ta winda zwykle jest zepsuta? Czy ona prawie zawsze jest zepsuta?
3. Czy masz samochód, czy telewizor? [*Nie, nie mam.*] Czy on dobrze działa? Co masz w domu, co nie działa zbyt dobrze?
4. Czy tam, gdzie mieszkasz, jest winda? Czy ona zawsze dobrze działa? Co robisz, kiedy ona nie działa? Czy kiedyś zostałeś(a) zamknięty (-a)-*get trapped*) w windzie?
5. Czy zwykle długo czekasz na windę? Gdzie? Na co jeszcze musisz często długo czekać?
6. Czy zwykle wolisz iść pieszo?

7. Na którym piętrze-*on what floor* mieszkasz? Na pierwszym? Drugim? Trzecim? Czwartym?
8. Jak myślisz, czy ten telefon na lewo poniżej-*down below* dobrze działa? A ten na prawo?

Historia

Zosia i Zenon *czekają na windę w akademiku*. Czekają już dość długo. Są tam *dwie windy*. Zosia myśli, że jedna winda, ta na lewo, jest zepsuta, i pyta, czy Zenon wie, czy ona działa. Zenon jest prawie pewien, że ona nie działa, bo ona prawie zawsze jest zepsuta. Potem Zosia pyta, czy ta winda *obok*, na prawo, też jest zepsuta. Zenon mówi, że nie jest pewien, ale myśli, że ona chyba działa. Ona powinna działać. *Zresztą każda* winda powinna działać. W końcu Zosia mówi, że nie chce czekać na windę. Woli iść pieszo. Zenon też. *Przecież* idą tylko na pierwsze *piętro*.

czekać -*am -asz* **na windę** wait for an elevator. **akademik** dormitory. **w akademiku** in the dormitory. **dwie** f. two. **obok** alongside. **zresztą** for that matter. **każdy** every. **koniec** end, **w końcu** in the end. **postanawiać** -*am -asz* decide. **przecież** after all..

darmowy telefon free phone. **za darmo** for free

2. LEKCJA DRUGA

GRAMATYKA 2.D.

‘SHOULD, OUGHT’. The item **powinien**, f. **powinna**, used to express obligation in the sense of internal compunction, is a half-verb, half adjective. Like the modal of external compunction **musieć** -szę -sisz ‘must, have to’, it is followed by an infinitive. Its singular forms are as follows:

	masculine	feminine	neuter
1.p.sg.	powiniem	powinnam	
2.p.sg.	powinieneś	powinnaś	
3.p.sg.	powinien	powinna	powinno

Examples of use:

Powiniem (powinnam) już być w domu. *I ought to be at home already.*

Powinieneś (powinnaś) mówić więcej po polsku. *You ought to speak Polish.*

On powinien (ona powinna) to wiedzieć. *He (she) ought to know that.*

Ta winda powinna działać. *That elevator ought to work.*

QUESTION WORDS AND CORRESPONDING INDEFINITES AND NEGATIVES. The usual word for asking questions as to ‘for what reason’ is **dlaczego** *why*. Questions asked with **dlaczego** may be answered with **bo** *because*, but they may also, more formally, be answered with **dlatego, że**:

- **Dlaczego się śpieszysz?** *Why are you hurrying?*

- **Bo (dlatego, że) jestem spóźniony.** *Because I am late.*

- **Dlaczego pytasz?** *Why do you ask?*

- **Bo (dlatego, że) jestem ciekawy.** *Because I’m curious.*

Most question words have corresponding negative, indefinite, and all-inclusive forms:

question words	negatives in ni-	indefinites in -ś	All-inclusive in -kolwiek
co <i>what</i>	nic <i>nothing</i>	coś <i>something</i>	cokolwiek <i>anything</i>
kto <i>who</i>	nikt <i>no one</i>	ktoś <i>someone</i>	ktokolwiek <i>anyone</i>
gdzie <i>where</i>	nigdzie <i>nowhere</i>	gdzieś <i>somewhere</i>	gdziekolwiek <i>anywhere</i>
kiedy <i>when</i>	nigdy <i>never</i>	kiedyś <i>sometime</i>	kiedykolwiek <i>anytime</i>
jak <i>how</i>	nijak <i>nohow</i> [rare]	jakoś <i>somehow</i>	jakkolwiek <i>anyhow</i>

The question word **dlaczego** *why* stands somewhat apart from the other question words in this respect. It does not form a simple negative or indefinite.

NOTES ON INDEFINITE AND NEGATIVE PRONOUNS:

1. The suffix **-ś** creates a word that is indefinite in the sense of something definite but not known. Thus, **coś** means 'something, but I don't know or want to say what'; **ktoś** means 'someone, but I don't know or want to say who'; and so on. These words translate English words beginning with both 'some-' and 'any-':

Coś pamiętam. *I remember something.*

Czy coś rozumiesz? *Do you understand something/anything?*

Czy on gdzieś pracuje? *Does he work somewhere/anywhere?*

Czy ktoś tu mieszka? *Does someone/anyone live here?*

The suffix **-ś** can be placed after the pronominal adjective **jaki jaka jakie** to form the indefinite pronominal adjective **jakiś jakaś jakieś** in the sense 'some sort of'. Note that **-ś** follows the grammatical ending:

To jest jakiś hotel. *That's some sort of hotel.*

To jest jakaś restauracja. *That's some sort of restaurant.*

To jest jakieś biuro. *That's some sort of office.*

2. The suffix **-kolwiek** creates an open-ended indefinite in the sense "any possible person, thing, place, way":

Czy cokolwiek rozumiesz? *Do you understand anything at all?*

-Gdzie chcesz mieszkać? -Gdziekolwiek. *-Where do you want to live? -Any place at all.*

**GDZIEKOLWIEK
BĘDZIESZ
ZAGŁOSUJ**

-kolwiek: Gdziekolwiek będziesz, zagłosuj. *Wherever you will be, vote!*

2. LEKCJA DRUGA

3. THE POLISH 'DOUBLE NEGATIVE'. The use of a word beginning with **ni-** requires that the verb of the sentence be negated, creating the superficial impression of a double negative:

Nic nie wiem. *I don't know anything.*

On nigdy nie jest spóźniony. *He is never late.*

On nic nie rozumie. *He doesn't understand anything.*

No matter how many words there are in a sentence beginning with **ni-**, the verb requires only a single negation:

Nikt nigdy nic nie wie. *No one ever knows anything.*

THE PHRASE **o ile wiem** *as far as I know*. The phrase **o ile** 'insofar as' can be used with verbs of knowledge and comprehension such as **wiedzieć**, **pamiętać**, **rozumieć**, for example:

O ile wiem, ta winda działa. *As far as I know, that elevator works.*

O ile pamiętam, on pracuje w Krakowie. *As far as I remember, he lives in Kraków.*

O ile rozumiem, on będzie spóźniony. *As far as I understand, he will be late.*

THINGS AROUND THE HOUSE THAT "WORK" (OR NOT)

adapter record player

aparat camera

drukarka printer

dzwonek bell

elektryczność *f* electricity

klimatyzacja air conditioning

komórka cell phone

komputer computer

lodówka refrigerator, ice box

maszyna typewriter

mikrofalówka microwave

mikser mixer, blender

odkurzacz vacuum cleaner

odtwarzacz dyskowy CD player

ogrzewanie heating

piec stove, oven

pralka washer

radio radio

rower bicycle

smartfon smartphone

suszarka dryer

telefon telephone

telewizor television set

wideo VCR

zegar clock (**zegarek** watch)

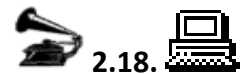
zmywarka dishwasher

ĆWICZENIA 2.D.

2.18. 'broken' vs. 'working'; 3rd-person pronouns:

- winda: a. Czy **ta winda** działa? *Does that elevator work?*
 b. Nie wiem, czy **ona działa**. *I don't know whether it works.*
 c. Nie, **ona** jest **zepsuta**. *No it's broken.*
 e. **Ona powinna** działać. *It ought to work.*
 d. O ile wiem, **ona** dobrze działa. *Yes, it works fine.*

telewizor, pralka, radio, komputer, magnetofon, samochód, lampa, video.

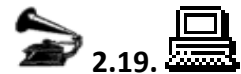
2.18.

Expand this exercise by referring to the items listed above.

2.19. Use of **tamten, tamta, tamto**. Expression of 'not either' (**też nie**):

- telewizor: a. **Ten telewizor jest zepsuty**. *That TV set is broken.*
 b. **Tamten** też nie działa. *That one over there doesn't work either.*

pralka, samochód, radio, magnetofon, lampa, video.

2.19.

2.20. Form a yes-no question with an indefinite pronoun or adverb. Then form a negative statement answering it, using a „double negative”:

- Co ona mówi?: a) Czy ona **coś** mówi? *Is she saying something?*
 b) Ona **nic** nie mówi. *She is not saying anything.*

Gdzie on mieszka?	Co ona pamięta?	Kiedy on jest w domu?
Co ona myśli?	Kto tu mieszka?	Co ona je?
Gdzie ona pracuje?	Co on studiuje?	Gdzie ona jest?
Gdzie on idzie?	Kto mówi?	Co on rozumie?

2.20.

2. LEKCJA DRUGA

2.21. *Negative pronouns. Give negative responses in the 1.p.sg.*

Co masz? *What do you have?* Nic nie **mam**. *I don't have anything.*

Co robisz?

Co pamiętasz?

Gdzie pracujesz?

Co studiujesz?

Gdzie idziesz?

Co jesz?

Gdzie mieszkasz?

Co rozumiesz?

Co wiesz?

O co pytasz? (answer: **O nic nie pytam.**)

Co mówisz?

Gdzie jesteś?

2.21.

2.22. *Use the cues of the previous exercise.*

Co robisz? **Nigdy nic nie robię**. *I never do anything. NOTE: pytać o coś.*

2.22.

2.23. *'Not either' (też nie). The use of the 1st person pronoun for emphatic contrast.*

On nie pracuje. Ja też nie **pracuję**. *I don't work either.*

Ona nie jest spóźniona.

On nie studiuje.

On nie pamięta.

On się nie śpieszy.

Ona nie rozumie.

Ona nic nie robi.

On nic nie wie.

On nigdy nie jest w domu.

Ona nie mówi po polsku.

Ona nic nie mówi.

On dobrze rozumie po angielsku.

Ona pracuje w Polsce.

On wie, co chce.

Ona będzie spóźniona.

On mieszka w Krakowie.

Ona idzie do domu.

Ona woli iść pieszo.

2.23.

2.24. Answer the following sentences negatively, suggesting an alternate, as in the model:

Czy ona idzie na zajęcia? **Nie, ona idzie do domu.** *No, she's going home.*

Czy to jest polskie imię?

Czy ten hotel jest drogi?

Czy ona mieszka w Warszawie?

Czy gdzieś pracujesz?

Czy jesteś pewny/pewien (pewna)?

Czy ktoś tu mieszka?

Czy tamten telefon działa?

Czy on idzie do domu?

Czy ta książka jest dobra?

Czy bardzo się śpieszysz?

2.25. 'as far as I know', 'if I'm not mistaken'. Use different verbs with **o ile wiem** 'as far as I know' or **jeśli się nie mylę** 'if I'm not mistaken'.

Czy to radio jest zepsute? *Is that radio broken?*

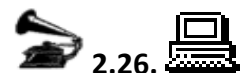
Tak, o ile wiem (or: jeśli się nie mylę), **ono jest zepsute.** *Yes, as far as I know (if I'm not mistaken) it's broken*

Choose five items from the preceding exercise for which the constructions make sense.

2.26. **powinien, powinna** ought. Use the corresponding phrase after the modal of obligation, in the 1st person sg.

go home: **Powinienem (Powinnam) iść do domu.** *I ought to go home.*

speak Polish. understand what he is saying. hurry. live in Poland. know where she is. eat something. go on foot. not do anything. not say anything.

2.26.

2.27. **jakiś jakaś jakieś.** Follow the model:

telefon: **To jest jakiś telefon.** *That's some sort of telephone.*

szkoła, computer, radio, rower, maszyna, zegar, krzesło.

2.27.

Co znaczy ten znak? *What does this sign mean?* **wypadek** accident, *pl.* **wypadki** accidents. This sign either means that automobile-pedestrian accidents often occur at this place, or it could mean: "Take good aim at pedestrians, because otherwise they might get away."

2.E. Co to znaczy?

Investigating the meaning of an unknown word.

Halina: -**Co to znaczy?**

What does that mean?

Henryk: -**Co?**

What?

Halina: -**To słowo.**

That word.

Henryk: -**Jakie słowo?**

What word?

Halina: - **"Przecież"**. <"Zresztą.">

"Przecież." <"Zresztą">

Henryk: -**To jest trudne pytanie. Nie wiem <dokładnie>, jak się mówi "przecież" <"zresztą"> po angielsku.**

That's a difficult question. I don't <exactly> know how one says "przecież" <"zresztą"> in English.

Halina: -**Więc jak myślisz, kto będzie wiedzieć?**

So what do you think, who will know?

Henryk: -**Chyba profesor. Trzeba go (ją) zapytać.**

Probably the professor. One should ask him.

Halina: -**Nie, on na pewno nie będzie wiedzieć.** <Lepiej to wygooglować. Google prawie wszystko wie.

No, he surely doesn't know. <Better to Google it. Google knows almost everything.

Henryk: -Tak, to prawda.>

Yes, that's right.>

Do zapamiętania:

Co to znaczy?
 Co znaczy "przecież" po angielsku?
 Co znaczy to słowo?
 Jakie słowo?
 Jak to się mówi po angielsku?
 Jak się mówi "przecież" po angielsku?
 Jak myślisz, kto będzie wiedzieć?
 Jestem prawie pewien (pewna).
 Możemy go zapytać.

Możemy to wygooglować.
 Nie jestem taki pewny (taka pewna).
 Nie wiem, jak to się mówi.
 On na pewno nie będzie wiedzieć.
 Profesor wszystko wie.
 To jest trudne pytanie.
 To prawda.
 Trzeba go (ją) zapytać.

Uwagi

będzie wiedzieć (będzie wiedział(a) (s)he
 will know
co (here: as. **to samo, co** the same (thing)
 as
co to znaczy? what does that mean?
go, ją. Accusative case forms of **on, ona**
jak się mówi? how does one say?
każdy *aj* each, every
może być *phr* can be
na pewno *av* surely
obraz *mi* picture. **na obrazie** in the picture

prawda *f* truth. **to prawda** that's right
prawie *av* almost
przecież after all, but (of protest or
 surprise)
trudny *aj* difficult. **łatwy** *aj* easy
trzeba one must, one should
wszystko *pron aj* everything.
zapytać *-am -asz* ask. The Perfective of
pytać (Lesson 7)
znaczyć *-czy us. in 3rd pers.* mean
zresztą *av* for that matter, in any case,
 anyhow, anyway

Pytania

1. Co znaczy słowo "przecież"? "zresztą"? Jak się mówi po polsku "mean"? Dlaczego to może być trudne pytanie?*
2. Jak będzie po angielsku "prawie"? "jeszcze"? "chyba"?
3. Jak będzie po polsku "multi-story car-park"? Czy google będzie wiedzieć? Sprawdź-check it.
4. Czy rozumiesz tu wszystko? [Nie, nie rozumiem.]
5. Czy profesor zawsze wszystko wie? Prawie zawsze? A google?
6. Czego google nie wie?

2. LEKCJA DRUGA

Historia

Halina i Henryk studiują język angielski. *Obecnie uczą się* razem w bibliotece. Halina nie wie, jak będzie po angielsku polskie słowo "przecież", *mimo że* dobrze rozumie, co to znaczy po polsku. Henryk też nie wie. On myśli, że to jest trudne pytanie. Więc kto może wiedzieć? Henryk myśli, że profesor będzie wiedzieć i że trzeba go zapytać, ale Halina nie jest taka pewna. Ona jest prawie pewna, że profesor też nie będzie wiedzieć. *Zresztą* możemy po prostu to wygooglować, *sugeruje* Halina. *Przecież* google prawie *wszystko* wie.*

studiują they are studying. **obecnie** *av* presently, currently. **uczą się** are studying. **w bibliotece** in the library. **mimo, że** even though. **zapytać** -am -asz *pf* ask. **możemy** we can. **sugerować** -ruję -jesz suggest. **zresztą** *av* for that matter, after all. **przecież** after all. **wszystko** everything.

*Actually, not in this instance. Google's translations of **przecież** and **zresztą** are not helpful.

Not a road sign one sees every day. **drzewo w jezdni** tree in the roadway. **znak drogowy** road sign. **wykrzyknik** exclamation point.

GRAMATYKA 2.E.

IRREGULAR COMPARATIVE ADJECTIVES AND ADVERBS.

1. GOOD, BETTER, BEST. The adjective **dobry** *good* has the irregular comparative **lepszy** *better*, and the superlative **najlepszy** *best*:

To radio jest dobre. *This radio is good.*

Tamto radio jest lepsze. *That radio over there is better.*

Tu jest nasze najlepsze radio. *Here is our best radio.*

The opposite of **dobry** *good* is **zły** *bad*, whose irregular comparative is **gorszy** *worse*, and whose superlative is **najgorszy** *worst*: One often uses **niedobry** 'not good' instead of **zły**.

To radio jest złe (niedobre). *That radio is not good.*

To radio jest gorsze. *That radio is even worse.*

To jest nasze najgorsze radio. *That is our worst radio.*

Comparative and superlative adjectives take endings in the same way that other adjectives do. Note in these examples that the comparative conjunction 'than' is **niż**:

Ten magnetofon jest lepszy niż tamten. *That tape recorder is better than that other one.*

Ta komórka jest lepsza niż tamta. *That cell phone is better than that other one.*

Each degree of a Polish adjective (positive, comparative, superlative) has a corresponding unchanging adverbial form, used when the adjective does not modify a noun but rather a verb, adjective or other adverb. Here is a chart of the adjectives **dobry**, **lepszy**, **najlepszy** and **zły**, **gorszy**, **najgorszy**, next to their corresponding adverbial forms:

	ADJECTIVE	ADVERB
positive	dobry -a -e <i>good</i>	dobrze <i>well</i>
comparative	lepszy -a -e <i>better</i>	lepiej <i>better</i>
superlative	najlepszy -a -e <i>best</i>	najlepiej <i>best</i>

2. LEKCJA DRUGA

2. BAD, WORSE, WORST

	ADJECTIVE	ADVERB
positive	zły -a -e bad	źle badly
comparative	gorszy -a -e worse	gorzej worse
superlative	najgorszy -a -e worst	najgorzej worst

Ona dobrze (źle) rozumie. *She understands well (badly).*

On mówi jeszcze lepiej (gorzej) niż ja. *He speaks even better (worse) than I.*

On chyba rozumie najlepiej (najgorzej). *He probably understands the best (the worst).*

Źle (dobrze) się czuję. *I feel bad (good).*

3. A LOT, MORE, MOST. As an adjective, **duży** *large, big* and its irregular comparative **większy** *bigger, larger* typically means 'large(r)' in size or amount:

Ten dom jest duży, ale tamten jest jeszcze większy. *That house is big, but that one there is even bigger.*

The adverbial forms are most often used in the sense of amount rather than size:

Widzę, że dużo rozumiesz. *I see that you understand a lot.*

Rozumiem więcej, niż myślisz. *I understand more than you think.*

	ADJECTIVE	ADVERB
positive	duży -a -e large, big	dużo a lot
comparative	większy -a -e larger, bigger	więcej more
superlative	największy -a -e biggest	najwięcej most

The forms **większy, największy** are also the comparative and superlative forms of **wielki** *great*.

4. LITTLE, LESS, LEAST. As an adjective, **mały** typically means 'small, little' in size:

Ten samochód jest mały, ale tamten jest jeszcze mniejszy. *That car is small, but that one there is even smaller.*

By contrast, the adverbial forms are most often used in the sense of amount or degree:

Mało rozumiem po rosyjsku. *I don't understand much Russian.*

Jeszcze mniej rozumiem, niż ty. *I understand even less than you.*

	ADJECTIVE	ADVERB
positive	mały -a -e <i>little, small</i>	mało <i>little, not much</i>
comparative	mniejszy -a -e <i>smaller</i>	mniej <i>less</i>
superlative	najmniejszy -a -e <i>smallest</i>	najmniej <i>least</i>

Note the contrast between **Trochę rozumiem po rosyjsku.** *I understand a little Russian* and **Mało rozumiem po rosyjsku.** *I don't understand much Russian.*

4. 'MORE' AND 'MOST' WHEN COMPARING ADJECTIVES. While most common Polish adjectives have special comparative and superlative forms, like **ważniejszy** *more important*, **najważniejszy** *most important* from **ważny** *important*, Polish is liberal about accepting **bardziej** *more* and **najbardziej** *most* in front of an adjective as an alternate way of expressing comparison:

To jest bardzo ważne słowo. *That's a very important word.*

Tu jest jeszcze ważniejsze (or **bardziej ważne**) **słowo.** *Here is an even more important word.*

Jakie słowo tu jest najważniejsze (or **najbardziej ważne**)? *What word here is the most important?*

The corresponding words for negative comparison are **mniej** *less* and **najmniej** *least*:

To słowo nie jest zbyt ważne. *This word is not very important.*

Tamto słowo jest mniej ważne. *That word is less important.*

To słowo jest najmniej ważne. *That word is the least important.*

SOME WORDS AND PHRASES USED IN COMPARISONS.

1. THAN, The conjunction used in sentences of comparison is **niż** *than*:

Ona mówi lepiej niż ja. *She speaks better than I.*

2. EVEN. The usual word for the adverb 'even' of surprise is **nawet**:

Nawet ja to rozumiem. *Even I understand that.*

However, with comparative adjectives and adverbs, one more often expresses 'even' with **jeszcze**:

Tem dom jest jeszcze większy niż tamten. *That house is even bigger than that one.*

See also below under USES OF **jeszcze**.

2. LEKCJA DRUGA

3. BY A LOT. Although one may use **dużo** to express '(by) a lot', the usual phrase is **o wiele** (by) a lot:

Ja rozumiem o wiele lepiej niż ona. *I know a lot better than she does.*

4. MORE AND MORE. The word **coraz** is used with comparative adjectives and adverbs to express 'more and more', 'ever more', 'increasingly':

Ta lekcja jest coraz trudniejsza. *This lesson is increasingly difficult.*

Rozumiem coraz więcej. *I understand more and more.*

Mówisz coraz lepiej. *You speak better and better.*

ADDITIONAL PHRASES

1. TOO MUCH, SO MUCH; TOO LITTLE, SO LITTLE. The phrases **za dużo** *too much*, **za mało** *too little*, **tak dużo** *so much*, **tak mało** *so little* are used in a wide variety of practical contexts:

Za dużo (za mało) mówisz. *You talk too much (too little).*

On nie powinien mówić tak dużo (tak mało). *He shouldn't speak so much (so little)*

2. 'NOT EITHER'. One expresses 'either' in the sense of 'not either' with **też nie**:

- **Nie rozumiem zbyt dobrze.** *I don't understand very well.*

- **Ja też nie rozumiem zbyt dobrze.** *I don't understand very well either.*

3. USES OF **jeszcze**

a. STILL: The usual meaning of **jeszcze** is the 'still' of continuing activity:

Czy jeszcze tam pracujesz? *Do you still work there?*

b. NOT YET: This word's negation, **jeszcze nie**, means 'not yet':

Ta winda jeszcze nie działa. *That elevator isn't working yet.*

c. EVEN: as noted above, **jeszcze** can mean 'even' in combination with comparatives:

Ten samochód jest jeszcze lepszy. *That car is even better.*

Ona rozumie jeszcze więcej niż ja. *She understands even more than I do.*

d. ONE MORE: The word **jeszcze** can also mean 'one more', i.e. 'one additional', 'else':

coś jeszcze *something else*

ktoś jeszcze *someone else*

gdzieś jeszcze *someplace else*

jeszcze raz *one more time*

jeszcze jedno piwo *one more beer*

3. 'PROBABLY'. The normal colloquial word for 'probably' is **chyba**, which has the sense of 'I suppose', 'perhaps', as in

To chyba nie jest polskie imię. *That's probably not a Polish first name.*

- **Czy to radio działa?** *Does that radio work?*
- **Nie wiem, chyba działa.** *I don't know, I suppose it does.*

- **Czy on będzie w domu?** *Will he be at home?*
- **Chyba tak.** *Probably so. (Chyba nie. Probably not).*

- **Kto tu mówi najlepiej?** *Who here speaks the best?*
- **Chyba Dorota.** *Probably Dorota.*

A more formal way of expressing 'probably' is **prawdopodobnie**.

Ona prawdopodobnie będzie teraz w domu. *She will probably be at home now.*

MODAL WORDS AND VERBS THAT TAKE OTHER VERBS IN THE INFINITIVE. We have encountered a number of verbs and other modal words that are followed by the infinitive of a verb:

chcieć <i>chcę chcesz</i> want	musieć <i>muszę musisz</i> must, have to
lubić <i>lubię lubisz</i>	powinienem (powinnam) should, ought
mieć <i>mam masz</i> have to, be supposed to	trzeba one must, one should
móc <i>mogę możesz</i> can, be able	umieć <i>-em -esz</i> know how to
można <i>one may</i>	woleć <i>wolę wolisz</i> prefer

Examples of use:

Chcę lepiej mówić po polsku. *I want to speak Polish better.*

Lubię śpiewać. *I like to sing.*

Mam być w domu. *I'm supposed to be at home.*

Można już iść? *May one (=may I, may we) go now?*

Muszę się śpieszyć. *I have to hurry.*

Nie mogę rozumieć. *I'm not able to understand.*

Powinieneś mówić wyraźniej. *You ought to speak more clearly.*

Trzeba go zapytać. *One should ask him.*

Umiesz pływać? *Do you know how to swim?*

Wolę iść pieszo. *I prefer to go on foot.*

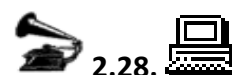
2. LEKCJA DRUGA

ĆWICZENIA 2.E.

2.28. *Give the comparative of the adverb.*

Mówisz dobrze.: Mówisz **lepiej**, niż ja. *You understand better than I.*

Mało wiesz. Dużo jesz. Źle pracujesz. Dużo pamiętasz. Źle rozumiesz. Mało pamiętasz. Dużo mówisz.

2.29. 'than I'

ty, ja, mówić, dobrze: a. **Mówisz** lepiej niż **ja**. *You speak better than I.*
 b. **Mówię** gorzej niż **ty**. *I speak worse than you.*

on, ona, pamiętać, mało; ja, ty, rozumieć, dużo; ona, ja, pracować, źle; pan, ja, żyć, dobrze; ty, ona, czuć się, źle.

2.30. *English, French:* Mówię po **angielsku** jeszcze lepiej niż po **francusku**. *I speak English even better than French.*

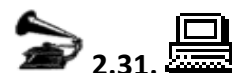
Italian, Spanish; Polish, Russian; German, French.

2.31. *Superlative degree of 'good'.*

large TV set: To jest **nasz największy telewizor**. *That's our largest television set.*

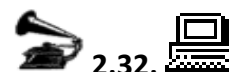
bad washing machine, good radio, small lamp, large refrigerator,

2.32. Use either a superlative form of an adjective or **najbardziej** plus the base adjective:

large town: **Jakie miasto jest największe?** *What town is largest?*

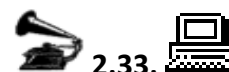
demanding lecturer, important word, interesting book, small hotel, bad accident (**wypadek**), good question.

2.33. *too little, too much. Follow the model:*

Za mało mówisz. **Powinieneś (powwinnaś) mówić więcej.** *You ought to speak more.*

Za dużo mówisz. Za mało rozumiesz. Za dużo rozumiesz. Za mało pracujesz. Za dużo pracujesz. Za mało jesz. Za dużo jesz. Za mało pamiętasz.

2.34. Give a question that the statement could be a response to:

Mieszkam w Warszawie: A gdzie pan(i) mieszka?

1. Pracuję w Krakowie.	6. Tak, dobrze mówię po polsku.
2. Nazywam się Maria Zielińska.	7. Nie, nie rozumiem, co ona mówi.
3. Nie, ta winda jest zepsuta.	8. Ona mówi zbyt szybko.
4. Tamta winda też nie działa.	9. Margaret to jest angielskie imię.
5. Mam na imię Michael.	10. Po polsku Michael to Michał.

2.35. Sentence pairs based on the conversations. Translate into Polish. Try developing some pairs into fuller conversations.

1. Where do you live?
I live in Warsaw.	3. What is your (full) name?
My name is Jan Zieliński (Joanna Zielińska).
2. Where do you work?
I work in Krakow.	4. Why are you asking?
I'm simply curious.

2. LEKCJA DRUGA

5. Are you married (m/f)?

That's only my affair.

6. I don't understand why he is asking.

I don't understand either.

7. What's your (first) name?

My (first) name is Krzyś (Kryśia).

8. That's not a Polish name.

No, it's English.

9. How would that be in Polish?

I don't know.

10. I'm curious how Chris would be in Polish.

In Polish Chris is Krzyś (Kryśia).

11. Do you understand what that man is saying?

No, he's speaking French.

12. Do you understand French?

Yes, but that man is speaking too quickly.

13. Do you understand what that lady is saying?

No, she is speaking too indistinctly.

14. Is that TV set any good?

No, it's old and broken.

15. Is that radio any good?

Yes, it probably works.

16. Is that elevator over there also broken?

I don't know.

17. What does that word mean?

What word?

18. How does one say "almost" in Polish?

I don't know how one says that.

19. I don't know what that word means.

I don't know either.

20. Where do you work?

I live and work in Krakow.

21. Who will know?

Surely the profesor will know.

22. Probably the professor will know.

No, I'm almost certain that he won't know.

23. I understand a lot.

I think that you understand even more than you think.

24. Does that elevator work?

I don't know, but I prefer to go on foot.

2.38. Fill in the blanks, translating the given word or phrase, and putting it in the correct form.

1. **Jak to będzie** ---?

in English

2. **Co znaczy** ---?

that word

3. **Czy ta pralka jest** ---?

broken

4. **Czy pan (pani) jest** ---?

married

5. **Czy rozumiesz, co mówi** ---?

that gentleman (that lady)

2. LEKCJA DRUGA

6. **Czy ta winda ---?**

also works

7. **Dlaczego pan (pani) ---?**

want to know

8. **Gdzie pan (pani) ---?**

work

9. **Jesteś ---?**

certain

10. **Mieszkam ---.**

In Krakow

11. **Ta winda --- działa.**

probably

12. **On (ona) mówi bardzo ---.**

indistinctly

13. **On (ona) mówi --- szybko.**

too

14. **Ta pralka --- działa.**

not either

15. **--- jestem ciekawy (ciekawa).**

Simply

16. **Dlaczego ---?**

are you asking

17. **To jest ---.**

our new museum

18. **Kto tu mówi po polsku ---?**

the best

19. **Nasz samochód jest ---.**

Better than that one

20. **Jestem pewien , --- on tam będzie.**

that

21. **Tamto radio jest ---.**

better

22. **To radio jest lepsze --- tamto.**

than

23. **To --- nie jest polskie imię.**

probably

24. **Nie wiem, --- on mówi po polsku.**

whether

25. **To jest ---.**

difficult question

26. **--- nic nie rozumiem.**

Almost

27. **--- mówisz po francusku.**

But (After all)

28. **To jest --- polskie nazwisko.**

some kind of

29. **To jest ---.**

my business

30. **To nie jest ---.**

a Polish first name

31. **Mówię ___ po polsku.**

a little

32. **Czy idziesz ---?**

home

33. **Czy --- tu mieszka?**

someone

34. **Czy on --- pracuje?**

someplace

35. **Czy wiesz, --- on pyta?**

why

36. **---, gdzie on pracuje.**

I don't remember

37. **Nie rozumiem, --- ona mówi.**

what

38. **Nikt --- nic nie wie.**

never

39. **On mówi --- niż ja.**

better

40. **Ona mówi --- lepiej niż ja.**

even

probably

41. **To jest --- radio.**

our worst

42. **To jest --- szkoła.**

our best

43. **To słowo nie jest zbyt ---.**

important

44. **Tamto słowo jest --- ważne.**

more/most

45. **Jestem --- pewien.**

almost

2. LEKCJA DRUGA

46. **Wolę** ---.

go on foot.

47. **Pownnaś** ---.

understand better

48. --- **mówisz**.

too little

49. **On powinien** --- **mówić**.

more

2.39. Vocabulary in a grammatical context.. Replace the word or words in boldface with another word in a form adapted to the grammatical context. In some instances the choice is very broad, in others it may be restricted to one or two items.

1. Może on **rozumie**, ale ja nie **rozumiem**.

2. Czy ty **pamiętasz**?

3. Gdzie pani **pracuje**?

4. Czy ten **samochód** jest bardzo **nowy**?

5. Ten pan jest **spóźniony**.

6. To nie jest twoja **książka**.

7. To nie jest **twoja** książka.

8. Gdzie jest **mój** dom?

9. Gdzie jest mój **dom**?

10. Jej matka jest bardzo **miła**.

11. Co pan **studiuje**?

12. Co **pan** studiuje?

13. Pracuję w **Warszawie**.

14. **Pracuję** w Warszawie.

15. Jak **masz na imię**?

16. Jak to będzie po **polsku**?

17. On mówi zbyt **szybko**.

18. Gdzie chcesz **mieszkać**?

19. **Trochę** mówię po **francusku**.

20. Nie pamiętam, **gdzie** on pracuje.

21. Nie wiem, co ona **myśli**.

22. Czy możesz mówić **wyraźniej**?

23. Nie **wiem**, czy on pracuje.

24. Czy to jest **francuskie** imię?

25. Ona nic nie **wie**.

26. Kto tam **studiuje**?

27. Ja też nie **rozumiem**.

28. To jest nasze **najlepsze** radio.

29. To jest nasze najlepsze **radio**.

30. On **lepiej** rozumie, niż ja.

Mini-Lekcja 2: Tryb rozkazujący czasownika *introduction to the imperative of the verb*

The imperative, or command form of the verb is used primarily in informal speech. Although it is not introduced in detail until Lesson 11, it is not difficult to form. Here are some rules for forming the 2nd person singular imperative. Bear in mind that this form is informal, used among close friends and family members.

1. Verbs whose 1.p.sg form ends in **-ę** drop **-esz**, **-isz**, or **-ysz** from the 2.p.sg. form, taking care to restore the “kreska” in those verbs that have “lost” it in the spelling:

İść, idę, idziesz (=idź-esz) *go*, 2.p.sg. imperative **idź** go!

mówić, mówię, mówisz *speak*, 2.p.sg. imperative **mów** speak!

śpieszyć się, śpieszę się, śpieszysz się *hurry*, 2.p.sg. imperative **śpiesz się** hurry!

Sometimes an **o** or an **ę** in a root goes to **ó**, **a**, respectively:

robić, robię, robisz *do*, 2.p.sg. imperative **rób** do!

być, będę, będziesz *be*, 2.p.sg. imperative **bądź** be!

But, for example, **chodzić, chodzę, chodzisz**, 2.p.sg. imperative **chodź** come!

2. Verbs whose 1.p.sg. form ends in **-m** drop **-ą** from the 3.p.pl. form:

czekać, czekam, czekasz *wait*, 3.p.pl. **czekają**, 2.p.sg. imperative **czekaj** wait!

łuchać, słucham, słuchasz *listen*, 3.p.pl. **słuchają**, 2.p.sg. imperative **słuchaj** listen!

Jeść, jem, jesz *eat*, 3.p.pl. **jedzą**, 2.p.sg. imperative **jedz** eat!

3. One often achieves the aim of a command by using some subtler means of expression. For example, instead of saying **Mów ciszej!** *Speak more quietly!* one may say, more tactfully:

Czy możesz mówić trochę ciszej? *Could you speak a little more quietly?*

4. The formal imperative uses the particle **niech** in combination with the 3rd person form of the verb. Both formally and informally, it is common to accompany the imperative with **proszę**:

Proszę, niech pan nie mówi tak głośno. *Dont' speak so loudly, sir.*

Proszę, niech pani powtórzy. *Please won't you repeat, madam.*

See Lesson 11 for more details and exceptions.

2. LEKCJA DRUGA

Konwersacje uzupełniające

A. Jadę służbowo. *I'm traveling on business.*

<i>Pan:</i> -Czy pani jedzie daleko?	Are you traveling far?
<i>Pani:</i> -Daleko.	Far.
<i>Pan:</i> -Dokąd, jeśli można zapytać?	Where to, if I may ask?
<i>Pani:</i> -Do Gdańska.	To Gdańsk.
<i>Pan:</i> -Czy pani tam mieszka?	Do you live there?
<i>Pani:</i> -Nie. Jadę tam służbowo.	No, I'm traveling there on business.

B. Wynajmuję pokój. *I rent a room.*

- Gdzie mieszkasz?	<i>Where do you live?</i>
- Mieszkam w akademiku. A ty?	<i>I live in a dormitory. And you?</i>
- Ja mieszkam prywatnie.	<i>I live on my own.</i>
- Masz własne mieszkanie?	<i>You have your own apartment?</i>
- Nie, wynajmuję pokój w mieszkaniu.	<i>No, I rent a room in an apartment.</i>

D. Co studiujesz?

- Co studiujesz na uniwersytecie?	<i>What are you studying at the university?</i>
- Prawo.	<i>Law.</i>
- Chcesz pracować jako adwokat?	<i>You want to work as a lawyer?</i>
- Może. Zobaczmy.	<i>Maybe. We'll see.</i>

E. Języki obce. *Foreign languages*

- Co studiujesz na uniwersytecie?	<i>What do you study at the university?</i>
- Języki obce.	<i>Foreign languages.</i>
- Jakie?	<i>Which ones?</i>
- Portugalski, arabski i polski.	<i>Portuguese, Arabic, Polish...</i>
- Byłeś (byłaś) kiedyś w tych krajach?	<i>Have you ever been to those countries?</i>
- Już byłem (byłam) w Polsce i Portugalii, ale w krajach arabskich jeszcze nie byłem (byłam).	<i>I've already been in Poland and Portugal, but I haven't been in the Arabic countries yet.</i>